

Osobní doprava na vlečce Vítkovických železáren 1889-1991

Málo kdo ví, že Vítkovické železářny (VŽ) se v podstatě staly prvním provozovatelem městské hromadné dopravy na území dnešního města Ostravy. V souvislosti s výstavbou továrny na litou ocel (dnešní oblast Staré ocelárny Vítkovic a.s.) bylo v roce 1887 vybudováno vlečkové napojení do tehdejší stanice Severní dráhy Svinov (od roku 1908 Svinov-Vítkovice). Již v roce 1888 požádaly Vítkovické železářny c. k. ministerstvo obchodu ve Vídni o povolení přepravy osob na této vlečné dráze. Povolení pro omezenou přepravu osob bylo v roce 1889 vydáno a ve středu 19. června 1889 byl zahájen pravidelný provoz. VŽ tak o pět let předběhly Brněnskou společností místní dráhy, která spojila Vítkovice s Přívozem svou parní tramvají až v roce 1894.

Vlečce dráha Svinov-Vítkovice		JÍZDNÍ ŘÁD		Pos. ul. 26. srpna 1908	
Směr Svinov - Vítkovice					
Střední	1.00	2.00	3.00	4.00	5.00
První	1.15	2.15	3.15	4.15	5.15
Směr Vítkovice - Svinov					
Střední	1.15	2.15	3.15	4.15	5.15
První	1.00	2.00	3.00	4.00	5.00

letech provozu bylo přepraveno celkem 272 235 osob, v roce 1919 to bylo již 840 315 osob, v roce 1924 1 562 217 osob a v roce 1929 dokonce 2 379 118 cestujících. Jezdilo až 29 pravidelných vlaků s přepravou osob denně, a to smíšené (nákladní s přepravou cestujících), osobní dělnické, úřednické, školní, na dopolední nákupy, atd. V počátcích provozu byly vlaky sestavovány z vozů 2., 3., a 4. vozové třídy, později byla 4. a nakonec i 3. třída zrušena. Vlaky ze Svinova byly ukončeny ve stanici Vítkovice-Kostelní náměstí (v dalším období neslo název Osobní nádraží), později některé vlaky zajížděly např. ke slévárně na dnešní vítkovické Dolní nádraží. Ve stanici Svinov vlaky vlečné dráhy navazovaly na přípojné vlaky směr Opava, Přerov, Kyjovice a Klimkovice.

Původní osobní vůz.

Vrak původního osobního vozu.

Jelikož se jednalo o omezenou přepravu, mohly být přepravovány pouze zaměstnanci Vítkovických železáren, zaměstnanci firem připojených na vlečku VŽ, osoby zásobující Vítkovice potravinami a další osoby, které byly v pravidelném obchodním styku s jedním z těchto podniků. Právě udržování těchto ustanovení bylo v pozdější době pečlivě hlídáno konkurencí, např. Společností moravských místních drah. I přes tato omezení se v době svého vzniku stala vlečná dráha Svinov - Vítkovice jediným kapacitním dopravním prostředkem pro obyvatele nově budovaných a dynamicky se rozvíjejících Vítkovic a okolních obcí. V prvních dvou

Interiér osobního vozu.

Parní motorový vůz ve Vítkovicích 1913.

Lokomotiva řady 5-25 s osobním vlakem za války.

V roce 1946 byla uzavřena dohoda mezi ČSD a VŽ o poskytování jízdních výhod a okruh osob, které mohly používat vlečnou dráhu, se rozrostl o rodinné příslušníky zaměstnanců VŽ, zaměstnance ČSD a jejich rodinné příslušníky, žáky a studenty a účastníky exkurzí ve VŽ a připojených závodech. Zajímavostí bylo, že v pokladně na Osobním nádraží bylo možno si v určitém období zakoupit jízdenku nejen na vlečnou dráhu, ale i do některých stanic státní dráhy. V roce 1968 došlo ke zrušení jízdného pro pracovníky VŽ a tito byli přepravováni zdarma. Dnes již málo známým faktem je, v letech 1950-1965 byly ze stanice Svinov po vlečce VŽ vedeny osobní vlaky pro pracující tehdejší Nové hutě.

Pokles počtu dojíždějících zaměstnanců VŽ a v podstatě paralelně vedená tramvajová a autobusová doprava DPMO zapříčinila v polovině 60. let úbytek cestujících na vlečné dráze. Došlo k omezení počtu vlaků na dva páry denně zajišťující návoz a odvoz na ranní a odpolední směny, později byl provoz zredukován na jeden ranní vlak ze Svinova do Vítkovic a jeden odpolední ze směny v opačném směru. Poslední jízda osobního vlaku Vítkovických železáren se konala v pátek 28. června 1991. Ve vozech bylo vylepeno jen strohé upozornění pro cestující, že od 1. 7. 1991 se v souvislosti s rušením spojovací koleje č. 1 (horká kolej) ukončuje provoz osobního vlaku bez náhrady. Cestující jsou žádáni, aby pro jízdu do zaměstnání využívaly spojující městské hromadné dopravy. Podepsána správa vlečky

Lokomotiva řady 8 s osobním vlakem.

Osobní souprava ve Vítkovicích.

Tímto sdělením se po 102 letech uzavřela bohatá historie tohoto druhu dopravy na vítkovické vlečce. Vedle archivních materiálů připomíná v dnešní době tuto zašlou slávu jen budova Osobního nádraží ve Vítkovicích, zbytek nástupišť u slévárny v Dolní oblasti VŽ a vrak původního osobního vozu, který byl po svém vyřazení z provozu používán na vlečce jako dílenský.

Jiří Boháček

T 4480660 s osobním vlakem.